ТДУ: 004.85; 378

Наимов З.Ҷ.

ИСТИФОДАИ МЕТОДҲОИ МУОСИРИ ТАЪЛИМ ДАР МАКТАБИ ОЛӢ

МТҒ “Донишкадаи тиббӣ-иҷтимоии Тоҷикистон”

Наимов Зариф Ҷомиевич – н.и.п., сардори шуъбаи назорати сифати таҳсилот, и.в. мудири кафедраи психологияи тиббии МТҒ “Донишкадаи тиббӣ-иҷтимоии Тоҷикистон”. Тел.:(+992) 782 61 71 71

Мақсади таҳқиқот. *Муайян сохтани самтҳои асосии таҳсилоти олии тахассусӣ ва инкишофи малакаҳои амалии донишҷӯён ба воситаи методҳои муосири таълимӣ, ки муносибатҳои анъанавиро дар таълим тағйир дода, таваҷҷӯҳи донишҷӯёнро барои бедор кардани ҳиссиётҳои (интузиазм) эҷодии инфиродӣ равона месозанд ва ин имконияти инкишофи қобилиятҳои амалию эҷодии мутахассиси ояндаро фаро меорад.*

Мавод ва усулҳои таҳқиқот. *Дар раванди иншои мақола маъхазҳои адабӣ вобаста аз мақсади мақола тибқи методи муқоиса истифода шуда, диққати асосӣ ба таҷрибаи истифодаи методҳои муосир дар мактаби олӣ дода мешавад. Муаллифи мақола бо истифода аз маъхазҳои таълимӣ ва ададабиётҳои адабии соҳа дар тайёр намудани мутахассисон истифодаи методҳои муосири таълимиро барои шакл додани қобилиятҳои эҷодӣ пешниҳод карда, истифода мебарад.*

Натиҷаи таҳқиқот ва муҳокимаи онҳо. *Натиҷаи таҳқиқот муайян менамояд, ки истифодаи методҳои муосири таълим дар мактаби олӣ имконият медиҳанд, ки ба мақсади таълим босифаттар ноил гашта, ба донишҷӯён низ имконияти истифодаи донишҳои назариявиро дар амалияи фаъолияти меҳнатӣ – касбӣ нишон диҳем ва мутахассисони беҳтаринро ба ҷомеа равона созем.*

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷанбаҳои фаъоли низоми ҷаҳонии таҳсилот амал мекунанд, вале ҳанӯз дида мешавад, ки гирифтани дониш (таълим) дар маҳдудаи лексия ва маводи таълимӣ, ки дар дарсҳои амалӣ коркард мешаванд ба роҳ монда шудаасту халос.

Хулоса*. Муаллиф дар мақола ба муҳаққиқони соҳаи илмҳои тарбиятӣ муроҷиат карда пешниҳод мекунад:*

1. Ҳамоҳанг сохтани донишҳои назариявӣ ба амалияи касбӣ дар барномаҳои таълимӣ бо истифода аз методҳои муосир;

2. Коркарди роҳҳои фарогирии барномаи таълимии муосир ҳамчун заминаи пурқудрат дар ташаккули фарҳанг ва фаъолияти касбии ояндаи мутахассис.

Вожаҳои калидӣ: *таҳсилот, мутахассис, қобилият, мактаби олӣ, методҳои таълим, марҳилаҳои муосир, методи лоиҳавӣ, методҳои ҳолатӣ (кейс), методи нақшофарӣ, тафаккури эҷодӣ.*

Naimov Z.J.

APPLICATION OF MODERN TEACHING METHODS IN HIGHER SCHOOL

NEI “Medical-Social Institute of Tajikistan”

Naimov Zarif Jomievich *- N.I.P., Head of the Department of Education Quality Control, Acting Head of the Department of Medical Psychology, Medical and Social Institute of Tajikistan. Tel.: (+992) 782 61 71 71*

The purpose of the study*. Determining the main directions of higher specialized education and development of practical skills of students through modern educational methods that change traditional attitudes in education, direct the attention of students to awaken individual creative feelings (enthusiasm), and this provides the opportunity to develop practical and creative abilities of future specialists.*

Materials and research methods*. In the process of writing the article, literary sources are used according to the purpose of the article according to the comparative method, and the main attention is paid to the experience of using modern methods in higher education. The author of the article, using educational sources and literature of the field, proposes and uses the use of modern educational methods for the formation of creative abilities in the training of specialists.*

The results of research and their discussion*. The results of the research determine that the use of modern teaching methods in higher education allows us to achieve the goal of higher quality education, to show students the opportunity to use theoretical knowledge in the practice of labor and professional activity, and to direct the best specialists to society.*

In the Republic of Tajikistan, active aspects of the global education system are operating, but it is still seen that the acquisition of knowledge (education) is limited to lectures and educational materials that are processed in practical lessons.

Conclusion. *In the article, the author addresses the researchers in the field of educational sciences and proposes:*

1. Synchronization of theoretical knowledge with professional practice in educational programs using modern methods;

2. Development of ways to cover the modern educational program as a powerful basis for the formation of culture and future professional activity of the specialist.

Keywords: higher school, teaching methods, modern stage, project method, situational method, method of role-playing games.

Мубрамият. Дар марҳилаҳои мухталифи инкишофи таҳсилоти муосир қадимишавӣ ва ё аз байн рафтани консепсияҳои анъанавии таълим, ки дар онҳо донишҷӯй вазифаҳои аз ҷониби муаллим супурдашударо иҷро мекард эҳсос мешавад. Таҳсилоти анъанавӣ барои гирифтани донишҳои ташаккулдиҳандаи фаъолияти эҷодидошта таваҷҷӯҳи камтар зоҳир мекард. Ин ҷанбаи аз назарҳо пинҳонмондаро таҳсилоти муосир бо истифода аз методҳои нав коркард карда, ба роҳ монда истодааст.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷанбаҳои фаъоли низоми ҷаҳонии таҳсилот амал мекунанд, вале ҳанӯз дида мешавад, ки гирифтани дониш (таълим) дар маҳдудаи лексия ва маводи таълимӣ, ки дар дарсҳои амалӣ коркард мешаванд ба роҳ монда шудаасту халос.

Истифодаи методҳои муосири таълим муносибатҳои анъанавиро дар таълим тағйир дода, таваҷҷӯҳи донишҷӯёнро барои бедор кардани ҳиссиётҳои (интузиазм) эҷодии инфиродӣ равона месозанд, ки ин имконияти инкишофи қобилиятҳои ама-

лии эҷодии мутахассиси ояндаро фаро меорад [5].

Ҳангоми истифодаи методҳои муосири таълим дар аудитория фазое (аура) арзи вуҷуд мекунад, ки он таҳрикдиҳандаи таваҷҷӯҳи донишҷӯён барои бедор нигоҳ доштани тафаккури онҳо дар ҷараёни дарс мегардад ва ин аст бартарии асосии истифодаи методҳои муосир дар низоми таҳсилоти ҷаҳони имрӯз [8].

Имрӯз зарурати мутобиққунонии методҳои муосири таълим ба ҷараёни тағйиротҳои барномаҳои таълимӣ дар Тоҷикистон арзи вуҷуд кардаанд. Муҳаққиқони соҳаи илмҳои тарбиятӣ муваззаф ҳастанд, ки ҳамооҳангии созиши онҳоро барои ташаккули фарҳанги малакаҳои амалии донишҷӯён ба роҳ монанд, то ки онҳо заминаи пурқудрат дар фаъолияти касбии ояндаи мутахассисони ҷавон гарданд.

Мо дар мақола кӯшиш ба харҷ медиҳем, ки масъалаи истифодаи методҳои муосирро дар амалияи таълимоти мактаби олӣ нишон дода, бартарияти онҳоро дар ташаккули маърифати касбӣ ва нерӯҳои таҳрикдиҳандагии онҳоро дар бедорсозии завқи гирифтани малакаҳои тахассусӣ барои мутахассисони мактабҳои олии ҷумҳурӣ нишон диҳем [1, с. 5].

Дар марҳилаи кунунӣ дар таҷрибаҳои педагогии донишгоҳҳои ҷаҳон фаъол гардидани истифодаи методи баромадан аз ҳолатҳои мураккаб *(ситуационный метод)*, методи роҳнамоӣ барои ҳалли вазифаҳо *(метод ориентированный на задачи)*, методи зудамали марҳилавӣ *(метод кейс-стади),* методи лоиҳа дар таълим *(проектный метод обучения)*, методи нақшофарӣ *(метод ролевых игр)* ва ғайра баръало эҳсос мешаванд [9].

Мақсади таҳқиқот. Муайян сохтани самтҳои асосии таҳсилоти олии тахассусӣ ва инкишофи малакаҳои амалии донишҷӯён ба воситаи методҳои муосири таълимӣ, ки муносибатҳои анъанавиро дар таълим тағйир дода, таваҷҷӯҳи донишҷӯёнро барои бедор кардани ҳиссиётҳои (интузиазм) эҷодии инфиродӣ равона месозанд ва ин имконияти инкишофи қобилиятҳои амалию эҷодии мутахассиси ояндаро фаро меорад.

Мавод ва усулҳои таҳқиқот. Дар раванди иншои мақола маъхазҳои адабӣ вобаста аз мақсади мақола тибқи методи муқоиса истифода шуда, диққати асосӣ ба таҷрибаи истифодаи методҳои муосир дар мактаби олӣ дода мешавад. Муаллифи мақола бо истифода аз маъхазҳои таълимӣ ва ададабиётҳои адабии соҳа дар тайёр намудани мутахассисон истифодаи методҳои муосири таълимиро барои шакл додани қобилиятҳои эҷодӣ пешниҳод карда, истифода мебарад.

Натиҷаи таҳқиқот ва муҳокимаи онҳо. Натиҷаи таҳқиқот муайян менамояд, ки истифодаи методҳои муосири таълим дар мактаби олӣ имконият медиҳанд, ки ба мақсади таълим босифаттар ноил гашта, ба донишҷӯён низ имконияти истифодаи донишҳои назариявиро дар амалияи фаъолияти меҳнатӣ – касбӣ нишон диҳем ва мутахассисони беҳтаринро ба ҷомеа равона созем.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷанбаҳои фаъоли низоми ҷаҳонии таҳсилот амал

мекунанд, вале ҳанӯз дида мешавад, ки гирифтани дониш (таълим) дар маҳдудаи лексия ва маводи таълимӣ*, ки дар дарсҳои амалӣ коркард мешаванд ба роҳ монда шудааст у халос.*

Методи баромадан аз ҳолатҳои мураккаб

Методи баромадан аз ҳолатҳои мураккаб, фикр мекунам, ки дар заминаи методи ба вуҷуд овардани проблемаи таҳсилоти анъанавӣ пайдо шуда, каме шаклашро тағйир додааст. Мутобиқ ба талаботҳои ин метод омӯзгор ҳолати масъалавии мушахасеро ба вуҷуд меорад, ки шогирдон нохудогоҳ ба фазое ворид шаванд, ки он барои ба сомон расонидани мақсади дарси муаллим кӯмак расонад.

Аҳамияти истифодаи ин метод боз дар он аст, ки шогирдон қобилиятҳои нуҳуфтаи худро ошкор сохта, ҳамзамон дар аудитория фазои таълимиеро ба вуҷуд меоранд, ки он таъсири хеле муфид дар ташаккули малакаҳои амалӣ-касбии тахассуси ояндаи онҳо мегузорад.

Методи роҳнамоӣ барои ҳалли вазифаҳо

Методи роҳнамоӣ барои ҳалли вазифаҳо дар таҷриба ҳамчун методи роҳнамоӣ ба ҳаракатҳои фаъолиятӣ метавонад истифода шавад.

Тибқи талаботҳои ин метод шогирдон дар аудитория шароитҳои реалии вазъияти кориро дар касби ояндаи худ лоиҳагузорӣ карда, ҳалли онро дар доираи мавзӯи таълимӣ ба роҳ мемонанд. Омӯзгор ҳангоми истифодаи методи роҳнамоӣ барои ҳалли вазифаҳо нақши роҳбари муассисаро иҷро мекунад. Дар анҷом омӯзгор ва донишҷӯён натиҷаи таълимро баҳогузорӣ мекунанд.

Методи зудамамалӣ дар марҳилаҳои омӯзиш (кейс-стади)

Методи зудамамалӣ дар марҳилаҳои омӯзиш солҳои зиёд аст, ки дар таҳсилоти хориҷӣ таҷриба ва истифода шуда, ҳамоҳангии барномаҳои таълимиро ба таҷрибаҳои амалӣ ифода мекунад [9]. Ин метод нобаҳангом дар баъзе маврид пайдо шуда, аз омӯзгор зудамалиро дар ҳалли масъала талаб мекунад. Калиди асосӣ барои истифодаи муфиди методи «зудамалӣ дар марҳилаҳои омӯзиш» ин ҷудо намудани ҷанбаҳои баҳсбарангези мавзӯи таълимӣ ва роҳҳои ҳалли ҳарчӣ зудтари онҳо мебошад. Қисмати асосии ҷанбаҳои баҳсбарангези мавзӯи таълимӣ бояд ба ҳаёти реалии саҳнаҳои ҳақиқии корӣ мутобиқат намоянд. Бо истифода аз ин метод, ки дар он саҳнаҳои воқеии тахассуси оянда таҳлил ва муҳокима мешавад, донишҷӯён барои ҳалли вазифаҳои амалии ихтисоси ояндаашон тайёр мешаванд.

Методи лоиҳа дар таълим

Истифодаи методи лоиҳа дар таълим ин маънои ҳал карда тавонистани лоиҳаҳои ҳақиқии кориеро дорад, ки онҳо арзишҳои амалиро дар тахассуси ояндаи донишҷӯён касб кардаанд.

Фаъолияти таълимӣ барои лоиҳаҳои кории ҳақиқӣ дар шакл ва заминаи маҷмӯи донишҳои тахассусӣ ташкил карда мешавад. Мутобиқ ба талаботҳои ин метод омӯзгор дар навбати аввал ба донишҷӯён якчанд идеяҳои лоиҳаро

пешниҳод мекунад, ки баъди муҳокима онҳо вазифа ва мақсади лоиҳаро муайян кардаанд. Дар ҷараёни амалигардонии ин метод донишҷӯён ҳам қобилияти мустақилона ҳал кардани қарорҳои қабулшуда ва ҳам маҳорати амалигардонии ҳамкориҳои якҷояашонро сайқал мебахшанд.

Методи нақшофарӣ
(метод ролевых игр)

Методи накшофарӣ барои мутобиқшавии донишҷӯён ба фаъолияти корӣ ва ҳалли вазифаҳои касбӣ ҳанӯз дар даврони донишҷӯӣ истифода мешавад. Ин имконият медиҳад, ки раванди мутобиқшавии мутахассисони оянда зудтар ҷараён гирифта, фаъолияти касбӣ бештар сайқал ёбад. *(«Теория и практика современной науки» №12(66) 2020334 дальнейшей сократить цикл адаптации у студентов после поступления на работу [2].*

Методи таҳрикдиҳандаи ҳолатҳо

Мақсад аз истифодаи ин метод дар он аст, ки омӯзгор дар он ҳолати муайяни таълимро ташкил медиҳад. Ин созгори муҳите мешавад, ки дар он донишҷӯён донишҳои назариявиро дуруст аз худ карда, ҳамчунин дар фаҳмиши хусусиятҳои истифодаи онҳо дар амалияи касбӣ маълумоти асосиро дастрас мекунанд.

Методи навсозии ҳолатҳо дар ҷараёни таълим

Ин методро чӣ дар дарсҳои равияи гуманитарӣ ва чӣ дар дарсҳои равияи илмҳои дақиқ хеле бошиддат истифода кардан мумкин аст, ки дар баробари азхуд кардани донишҳои назариявӣ таҳрикдиҳанда ва ташаккулдиҳандаи тафаккури эҷодии донишҷӯён шуда метавонад. Масалан: Дар дарси таърихи навтарин дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мавзӯи «Истиқлолияти Тоҷикистон» устод аввалан ҳолатҳои реалии муайяни таърихи гузаштаро ба донишҷӯён омӯзиш дода, баъд аз он ҳолатҳои дигари мутаносибан ба он давраро, ки метавонистанд арзи вуҷуд карда, ҷумҳуриро аз воридшавӣ ба як бӯҳрони шадиди ҷанги шаҳрвандӣ наҷот диҳанд, баррасӣ менамояд. Албатта ҳангоми баррасӣ омӯзгор реалият ва имкониятҳои вуҷуддоштаро дар он замон аз назарҳо дур накарда, бо шогирдон дар пайвастагӣ бо мавзӯҳои гузашта, ки пайвандгари ба он ҳолати вазнин дучор шудани мамлакати моро шарҳ медиҳанд, таҳлил мекунад. Ин дар навбати худ ҳам иҷимоишавии шогирдонро метезонад ва ҳам тафаккури эҷодии онҳоро заминасозӣ карда, ғанӣ мегардонад.

Дар илмҳои дақиқ бошад ин ҷараён боз ҳам бошиддаттар мегузарад, чун дар ин илмҳо дилхоҳ масъала якчанд роҳҳои ҳал дорад ва шогирдон бевосита аз онҳо таълим мегиранд, аммо низоми муосири таълим аз омӯзгор тақрибан нақши роҳнаморо талаб карда, донишҷӯмеҳвариро сайқал дода истодааст, ки ин хеле хуб аст. Омӯзгор бо истифода аз ин метод ҳамзамон бо таълим ҷараёни тадқиқ ва таҳқиқгариро ба шогирдон ёд дода ба онҳо шино кардан дар дарёи пуртуғёни илм ва илмофариро меомӯзонад.

Истифодаи ин метод дар дарсҳои амалӣ ва лабораторӣ боз ҳам осонтар

аст. Омӯзгор бо истифода аз ин метод ҳолати реалии истеҳсолотро *(масалан дар корхонаи дорусозӣ)* заминасозӣ карда, худро дар нақши роҳбари корхона мегузорад. Ҳамаи донишҷӯён бошанд дар нақши коргарон нақшофарӣ мекунанд, ки ин ҳамҷоя бо истифода аз методи нақшофарӣ ба роҳ монда шуда корро ниҳоят осон ва ҷараёни дарсро ниҳоят шавқбарангез мегардонад. Фаъолити донишҷӯён *(тибқи нақшаи офаридаи якҷояи устод бо шогирдон)* пурра озод гузошта мешавад. Онҳо аввалан танзими ҳисоббаробаркуниро сохта, масъалаҳои дар фаъолияти корхона вуҷуддоштаро баррасӣ мекунанд. Ин амалҳо имконият медиҳанд, ки онҳо ба ҷараёни истеҳсолот ғутавар гардида, маҳсулнокии ҷараёни корро дар корхона ва истифодаи донишҳои назариявии дар ҷараёни таълим гирифтаашонро дар амалия омӯзанд.

Методи таълиме, ки барои иҷрои вазифаҳои таълимӣ асос ёфтааст ба он нигаронида мешавад, ки вазифаҳои умумии таълимро ба қисматҳо ҷудо намояд. Дар ҷараёни таълим вазифаҳои мухталифи таълимӣ якдигарро иваз намуда, донишҳои назариявӣ барои иҷрои вазифаи на чандон калони марҳилавӣ мувазаф мегарданд. Иҷрои ин паҳлӯи вазифаи таълимӣ тавоноии донишҷӯёнро дар ҳамоҳангсозии донишҳои назариявӣ ба амалияи касбӣ фароҳам оварда, ин қобилиятро рушд медиҳад ва завқи донишомӯзиро дар ояндаи касбӣ низ бедор месозад.

Ҳангоми омӯзиши дилхоҳ мавзуъ, истифодаи методҳои нави таълим, ки барои иҷрои вазифаҳои мушаххас нигаронида шудаанд, имконияти мустақилона ба гурӯҳҳо тақсим шудан барои иҷрои вазифа ва ҳар як гурӯх муҷаҳаз ба «асбобҳо» *(донишҳои захирашудаи назариявӣ дар назар аст)* мешавад, ки барои ҳалли мушкилот чӣ дар истеҳсолот ва чӣ дигар масъалаҳои зиндагӣ мегардад[3.с145]. Дар ҷараёни таълим бо усулҳои нав ҳар як донишҷӯй нақши худ ва ҷойи муайяни худро ҳангоми кор-таълим дорад, ки ин дар оянда барои муайян шудани мавқеи иҷтимоии худи донишҷӯён дар ҷомеа замина мегузорад. Дар ҳақиқат донишҷӯй бояд ҳангоми таҳсил дар муассисаҳои касбӣ уҳдадорӣ ва вазифаҳои худро донад. Муайян созад, ки мундариҷа ва ҷараёни фаъолияти меҳнатии ӯ аз кадом арзишҳо иборат аст ва ӯро ба куҷо мебарад ва масъулияти ӯ дар назди халқу ватан кадом аст?. Оё ӯ ба воситаи касби худ, худ ва ҷомеаро пеш бурда метавонад ё не? [6].

Ҳама гуна метод тибқи талаботҳои педагогӣ таъиноти махсуси худро дорад, вале баъзан зарурат пеш меояд, ки дар ҷараёни як дарс омӯзгор аз якчанд метод истифода барад. Масалан хангоми истифодаи методи лоиҳа мумкин аст, ки масъалаи лоиҳаи истеҳсоли ягон намуди маҳсулот пеш ояд, ки дар он аз вуҷуд ва бартараф сохтани масъалаҳои ташкили кор то охирон нуқтаи хизматрасонӣ бояд ба инобат гирифта шавад. Бо истифода аз ин метод омӯзгор маҳорати эҷодкории шогирдонро дар касби ояндаашон таҳқиқ карда, таваҷҷӯҳи онҳоро ба таълим фаро мегирад. Ҳамзамон қобилияти ҳалли масъалаҳои амалиро баҳогузорӣ намуда, инкишофи қобилиятҳои касбиро низ заминагузорӣ менамояд.

Ҳангоми истифодаи методи нақшофарӣ бошад, новобаста аз фанни таълимӣ омӯзгор метавонад иҷрои якчанд нақшро аз як донишҷӯй талаб намояд. Масалан дарси «Асосҳои баҳисобгирии бухгалтерӣ (муҳосибӣ)» талаб дорад, ки донишҷӯй дар як замон нақши харидор, нақши муҳосиб, хазинадор ва таҳлилгари ҳисобдориро иҷро намояд. Ин ба мо имконият медиҳад, ки донишҷӯро ба фазои умумии ҷараёни кори оянда ошно намоем.

Ҳамин тариқ методҳои таълим дар мактаби олӣ мухталиф буда, баамалбарории онҳо аз омӯзгор донишҳои баланди педагогиро талаб менамояд, то ки истифодаи онҳо мувофиқат ба мавзӯи таълимӣ дошта бошад [5].

Ин ҷо мо сухане чанд аз муқаддимаи баъзе методҳо оварда, ба хонанда дар бораи онҳо фақат иттилооти аввалияро додем ва бояд таъкид ба он дошта бошем, ки методҳо мухталиф ва хеле зиёданд аз қабили: методи интерактивии таълим; лексияҳои ғайрианъанавӣ; усулҳои фаъолгардонии донишҷӯён дар дарсҳои лексионӣ; методҳои иҷрои вазифаҳои эҷодӣ; мусоҳиба, тренинг, мизи мудаввар; донишҷӯ дар вазифаи муаллим; чархи андешаҳо; мастер класс; экскурсия ва ғайра, ки шояд дар мақолаҳои оянда баррасии онҳоро ба амал барорем.

Хулоса. Ҳамин тариқ барои ҳалли масъалаҳои стратегии таълим маҳдудият дар интихоби методҳо вуҷуд надорад.

Методҳои муосири таълим дар мактаби олӣ имконият медиҳанд, ки ба мақсади таълим босифаттар ноил гашта, ба донишҷӯён низ имконияти истифодаи донишҳои назариявиро дар амалияи фаъолияти меҳнатӣ – касбӣ нишон диҳем ва мутахассисони беҳтаринро ба ҷомеа равона созем.

АДАБИЁТ

1. З.Ҷ. Наимов, Низоми миллии ташаккули шахсият аз нигоҳи педагогӣ, - Маърифати омӯзгор,- Маҷалаи таълимӣ, методӣ, илмӣ ва оммавии Вазорати Маорифи Чумҳурии Тоҷикистон, №6, 2012. С. 2-5.
2. Назаров Р. Философии образования таджикского народа. Душанбе: 2010 -216 с.
3. Назаров Р. Философия качества образования транформирующегося Таджикистана. Душанбе, «Дониш», 2011, -345 с.
4. Назри Яздонӣ. Ҳикмати озодагон. – Душанбе, 2009. – 276 саҳ.
5. Панина Т.С., Вавилова Л.Н. Современные способы активизации обучения. Москва «Академия», 2006.
6. Сорокопуд Ю.В. Педагогика высшей школы. Ростов –на-Дону «Феникс», 2011.
7. Шоев Н.Н. Психология и педагогика с основами кредитной технологии и активных методов воспитывающего обучения. Душанбе «Ирфон», 2008.
8. Ши Гуан. Использование современных методов обучения в вузах [Электронный ресурс] // Вестник науки (Кэсюе даобао). – 2019. – №1. URL:https://xueshu.baidu.com/usercenter/paper/show?paperid=d85c4c5deb2abb291a0fe6d84264c4a&site=xueshu_se (дата обращения: 01.12.2020).
9. Шэнь Ян. Анализ проблем и путей реформирования современных университетских методов обучения // Модернизация образования (Цзяоюй Сяньдайхуа). – 2016. – №10. – С. 57-59.

REFRENSES

1. Z. J. Naimov, The national system of personality formation from a pedagogical point of view, - Teacher education, - Educational, methodical, scientific and public magazine of the Ministry of Education of the Republic of Tajikistan, No. 6, 2012. S. 2-5.

2. Nazarov R. Philosophy of education of the Tajik people. Dushanbe: 2010 -216 p.

3. Nazarov R. The philosophy of the quality of education is transforming Tajikistan. Dushanbe, «Donish», 2011, -345 p.

4. Nazr Yazdani. The wisdom of the free. - Dushanbe, 2009. - 276 pages.

5. Panina TS, Vavilova LN. Modern methods of training activation. Moscow “Academy”, 2006.

6. Sorokopud Yu.V. Higher school of pedagogy. Rostov-on-Don “Phoenix”, 2011.

7. Shoev N.N. Psychology and pedagogy based on credit technology and active educational methods. Dushanbe “Irfan”, 2008.

8. Shi Guan. The use of modern teaching methods in universities [Electronic resource] // Science Bulletin (Casue Daobao). – 2019. – No. 1. URL: https://xueshu.baidu.com/usercenter/paper/show?paperid= d85c4c5de b2abb291a0 fe6d84264c4a&site=xueshu_se (access date: 01.12.2020).

9. Shen Yan. Analysis of the problem and path of reforming modern university teaching methods // Modernization of education (Jiaoyu Xiangdaihua). – 2016. – No. 10. - S. 57-59.

ВЫВОДЫ

Наимов З.Дж.

ПРИМЕНЕНИЕ СОВРЕМЕННЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Цель исследования. Определение основных направлений высшего специального образования и развитие практических навыков студентов посредством современных образовательных методов, которые меняют традиционные взгляды в образовании и направляют внимание студентов на пробуждение индивидуальных творческих чувств (энтузиазма) и эту возможность развития охватывает практические и творческие способности будущего специалиста.

Материал и методы исследования. В процессе написания статьи используются литературные источники согласно цели статьи по сравнительному методу, а основное внимание уделено опыту использования современных методов в высшей школе. Автор статьи, используя образовательные источники и литературу данной области, предлагает и использует современные образовательные методы для формирования творческих способностей при подготовке специалистов.

Результаты исследования и их обсуждение. Результаты исследования определяют, что использование современных методов обучения в высшей школе позволяет достичь цели более высокого качества образования, показать студентам возможность использовать теоретические знания в практике трудовой и профессиональной деятельности, направить лучших специалистов обществу.

В Республике Таджикистан действуют активные аспекты глобальной системы образования, однако по-прежнему наблюдается, что получение знаний (образование) ограничивается лекциями и учебными материалами, которые отрабатываются на практических занятиях.

Заключение. В статье автор обращается к исследователям в области педагогических наук и предлагает:

1. Синхронизацию теоретических знаний с профессиональной практикой в образовательных программах с использованием современных методов;

2. Разработку способов освещения современной образовательной программы как мощной основы формирования культуры и будущей профессиональной деятельности специалиста.

Ключевые слова: образование, специалист, способность, высшая школа, методы обучения, современный этап, проектный метод, ситуационный метод, метод ролевых игр, творческое мышление.

УДК: 364-46 364-76364-787.9

Ш.М. Раҳмонов

ФАЪОЛИЯТ, САЛОҲИЯТҲОИ МАҚОМОТИ ВАКОЛАТДОРИ ҲОКИМИЯТИ ДАВЛАТӢ ВА КОРМАНДОНИ ИҶТИМОӢ

МТҒ "Донишкадаи тиббӣ-иҷтимоии Тоҷикистон"

Раҳмонов Шариф Мадиномович - н.и.п. сардори Раёсати таълими МТҒ "Донишкадаи тиббӣ-иҷтимоии Тоҷикистон". Тел.: (+992) 000106994

Мақсади таҳқиқот. *Омӯзиши фаъолияти корманди иҷтимоӣ, салоҳиятҳои мақомоти ваколатдорӣ ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи хизматрасонии иҷтимоӣ ва мутахассиони кори иҷтимоӣ.*

Мавод ва усулҳои таҳқиқот. *Омӯзиши санадҳои меъёрии ҳуқуқии ба танзимдорорандаи фаъолияти мутахассиси корманди иҷтимоӣ, салоҳиятҳои мақомоти ваколатдори ҳокимияти давлатӣ, омӯзиши ҳолати душвори зинадагии шахсони дорои имконияташон маҳдуд, пиронсолони танҳо, модарони серфарзанд, ятимон, шахсони гирифтори бемориҳои вазнини рӯҳӣ, вазифаи иҷтимоӣ-педагогии корманди иҷтимоӣ ва объекти фаъолияти касбии мутахассиси кори иҷтимоиро дар бар мегирад.*

Натиҷаҳои таҳқиқот ва муҳокимаи онҳо. *Мутахассиси корманди иҷтимоӣ ҳамчун намуди фаъолияти ҷамъиятӣ барои беҳтар намудани ҳолати фаъолияти инсон (намудҳои гуногуни бемориҳо), беҳтар гардонидани шароитҳои ҳаёти онҳо, таъмин намудани фаъолияти самаранок ва амали иҷтимоӣ, ҳамоҳангсозии низоми муносибатҳои иҷтимоӣ дар оила, коллектив ва умуман ҷомеа равона гардидааст.*

Хизматҳои иҷтимоии маишӣ, тиббӣ, солимгардонӣ, фарҳангӣ, маълумотгирӣ, ҳуқуқӣ, офиятбахшӣ ва мутобиқгардонии иҷтимоии шахсони дорои имконияти маҳдуд ва пиронсолон омӯхта шуд.

Хулоса. *Натиҷаи таҳқиқот маълум намуд, ки фаъолияти корманди иҷтимоӣ аз як тараф ба ҳалли мушкилоти ҳамин лаҳзаинаи инсон равона шуда, аз ҷониби дигар ҷомеаро аз мушкилоти иҷтимоии сатҳи миллидошта (бемориҳо, бекорӣ, кӯмак ба шахсони дорои имконияти маҳдуд, афзудани шаклҳои гуногуни рафтори девиантӣ) огоҳӣ ва дар як вақт кӯмаки амалӣ низ менамояд, Инчунин, корманди иҷтимоӣ ба сифати ҳам равоншинос, ҳам ҷомеашинос, ҳам педагог, ҳам духтур ва ҳам ҳуқуқшинос амал мекунад.*

Калимаҳои калидӣ: *корманди иҷтимоӣ, мутахассиси кори иҷтимоӣ, салоҳиятнокӣ, шахсони дорои имконияти маҳдуд, пиронсолон, ҳолати душвори зиндагӣ, кафолати иҷтимоӣ.*